

rodzin z osobami uzależnionymi, samotnych matek, osób w podeszłym wieku. Troska o ludzi w sytuacjach szczególnych należy od najdawniejszych czasów do tradycji chrześcijańskiej. Przejawia się przede wszystkim w katechezie o godności tych osób oraz ich roli w życiu Kościoła i społeczeństwa. W posoborowym nauczaniu Kościoła obecna jest świadomość, że współczesny świat propaguje człowieka doskonałego, zdrowego i produktywnego, przez co problematyka osób chorych, niepełnosprawnych, uzależnionych, bezrobotnych pozostaje często na marginesie zainteresowania współczesnych mediów. Kościół wierny swojemu Założycielowi poszukuje wciąż nowych dróg, aby każdy człowiek mógł odkryć swoje powołanie w świecie. Nauczanie i działalność Kościoła wyrażają troskę o to, aby rzeczywiście każda istota ludzka otrzymała od niego i społeczeństwa wsparcie konieczne do własnego rozwoju²³⁷. Katechezy w mediach odzwierciedlają również troskę Kościoła o rodziny w sytuacjach nieprawidłowych: rodziny rozbite, osoby żyjące w małżeństwach niesakramentalnych oraz żyjące w wolnych związkach. Te osoby zachęcane są do udziału w pewnych praktykach religijnych, w chrześcijańskim wychowaniu potomstwa, w zaangażowaniu na rzecz parafii, ale przede wszystkim do przyjęcia nauki na temat małżeństwa zgodnej z zamysłem Bożym.

6. Poradnictwo małżeńsko-rodzinne

Ks. Jacek Goleń

Potrzeba poradnictwa w ostatnich dziesięcioleciach wyraźnie wzrasta. Ludzie wierzący coraz częściej poszukują pomocy u kompetentnych osób duchownych i świeckich²³⁸. Poradnictwo jest osobowym kontaktem pomocnym, obejmującym klienta poszukującego pomocy, doradcę udzielającego pomocy oraz relację pomocną, która powstaje między nimi²³⁹. Polega na udzielaniu zachęty i wskazań osobom przeżywającym trudne sytuacje i stojącym wobec trudnych decyzji. Może ono stymulować wzrost i rozwój osobowości, pomóc lepiej radzić sobie z problemami osobistymi, konfliktami i emocjami oraz wyeliminować szkodliwe wzorce życiowe. Pomoc doradcy może umożliwić małżonkom i członkom rodzin rozwiązanie napięć interpersonalnych i budowanie zdrowych relacji. Chrześcijański doradca prowadzi do osobistej więzi z Chrystusem i uwolnienia od negatywnych konsekwencji grzechu²⁴⁰.

²³⁷ A. Kiciński. *Katecheza osób z niepełnosprawnością intelektualną w Polsce po Soborze Watykańskim II*. Lublin 2011 s. 62-95.

²³⁸ Por. G.R. Collins. *Poradnictwo chrześcijańskie*. Warszawa 2005 s. 25-27.

²³⁹ W. Szewczyk. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne*. SMR s. 343.

²⁴⁰ Collins. *Poradnictwo chrześcijańskie* s. 27.

Celem poradnictwa rodzinnego jest pomoc narzeczonym, małżonkom i rodzinom w realizowaniu Bożego zamysłu wobec ich rodziny (DDR 37), zachowaniu i rozwoju więzi emocjonalnych, podjęciu odpowiedzialnego rodzicielstwa, niesienie pomocy w sytuacjach konfliktowych i kryzysowych oraz indywidualnej w osobistych problemach. Pomoc ta powinna zmierzać do tego, aby małżeństwa i rodziny żyły w łasce uświęcającej, uczestniczyły wspólnie z dziećmi w życiu sakramentalnym Kościoła i coraz pełniej urzeczywistniały swoje powołanie chrześcijańskie²⁴¹.

Dyrektorium duszpasterstwa rodzin uzasadnia potrzebę poradnictwa małżeńskiego i rodzinnego narastającymi zagrożeniami małżeństwa i rodziny, a także coraz trudniejszymi wyzwaniami, które stają przed rodzinami (DDR 37). Ludzka miłość, naturalnie zorientowana w stronę rodzicielstwa, macierzyństwa i ojcostwa, często doznaje głębokiego kryzysu i zagrożeń. W takich sytuacjach należy zwracać się do poradni małżeńskich i rodzinnych, gdzie można uzyskać pomoc odpowiednio przygotowanych psychologów i psychoterapeutów (LdR 7). Kompetentne poradnictwo rodzinne powinno łączyć fachowość doradców z ich osobistym świadectwem życia chrześcijańskiego. *Dyrektorium duszpasterstwa rodzin* wyróżnia parafialne poradnie rodzinne, poradnie specjalistyczne oraz telefony zaufania (DDR 37).

6.1. Parafialne poradnie rodzinne

Poradnictwo rodzinne w Polsce posiada już swoją kilkudziesięcioletnią historię. Główną inspiracją do jego tworzenia było ukazanie się encykliki *Humanae vitae*. Niedługo po jej wydaniu ukazała się także pierwsza instrukcja episkopatu Polski, kładąca nacisk na potrzebę funkcjonowania w każdej parafii katolickiego poradnictwa rodzinnego²⁴². Pod wpływem tych inspiracji duszpasterstwo rodzin w Polsce zorganizowało sieć poradni rodzinnych dla narzeczonych i małżonków, ukierunkowanych głównie na przygotowanie do odpowiedzialnego rodzicielstwa. Tworzone są także poradnie specjalistyczne²⁴³.

Potrzeba parafialnego poradnictwa rodzinnego stanowi wciąż aktualne wyzwanie duszpasterstwa rodzin. II Polski Synod Plenarny poleca tworzenie parafialnych poradni rodzinnych²⁴⁴. *Dyrektorium duszpasterstwa rodzin* zaleca tworzenie poradni rodzinnych w parafiach i sanktuariach. Wskazuje na potrzebę dążenia do tego, aby każda parafia miała poradnię rodzinną. Tylko w szczególnych

²⁴¹ E. Sujak. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne*. Katowice 1988 s. 20-22.

²⁴² PIE.

²⁴³ Por. W. Szewczyk. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne*. SMR s. 343.

²⁴⁴ Synod podkreśla rolę poradni rodzinnych i postuluje ich tworzenie w pomieszczeniach domów parafialnych. PŻMR 42, 45, 65.

przypadkach i za zgodą biskupa diecezjalnego poradnia może służyć kilku parafiom (DDR 38). Ten ostatni dokument wprowadza ujednoczenie modelu funkcjonowania takich poradni oraz określa ich zadania (DDR 38-43).

6.1.1. Zadania parafialnych poradni rodzinnych

Poradnie rodzinne organizowane przy parafiach powinny zachować specyfikę poradni religijno-duszpasterskich. Duszpasterski charakter poradni winien przejawiać się w sposobie prowadzenia poradnictwa, trosce o całokształt życia ludzkiego oraz w zakresie wymagań osobowych i specjalistycznych stawianych doradcy²⁴⁵. Duszpasterskie poradnictwo małżeńskie posiada wymiar zbawczy. Dokonuje się w asystencji Boga i jest realizacją Jego woli²⁴⁶.

Zadania parafialnego poradnictwa rodzinnego obejmują wychowanie młodego pokolenia do miłości, małżeństwa i rodziny, przygotowanie narzeczonych do sakramentu małżeństwa oraz pomoc małżeństwom i rodzinom przeżywającym trudności²⁴⁷. *Dyrektorium duszpasterstwa rodzin* formułuje sześć zadań poradnictwa parafialnego. Zalicza do nich ukazywanie miłości małżeńskiej i rodzinnej, uwrażliwianie na godność człowieka, kształtowanie postaw prorodzinnych, nauczanie zasad odpowiedzialnego rodzicielstwa, ukazywanie roli obecności rodziców w wychowaniu, pomoc małżonkom i rodzinom w trudnościach (DDR 39).

Ukazywanie miłości małżeńskiej

Pierwszym zadaniem poradnictwa jest ukazywanie właściwego wymiaru miłości małżeńskiej i rodzinnej, w tym czystości przedmałżeńskiej i małżeńskiej (DDR 39). Istotne znaczenie posiada ukazywanie w poradnictwie małżeństwa jako powołania zamierzonego przez Boga. Miłość małżeńska, zakorzeniona w miłości Boga do człowieka, polega na całkowitym darze i przejawia się w procesie wzajemnego obdarowania sobą małżonków, prowadzącego do nierozzerwalnej jedności. Miłość ta implikuje wierność, uczciwość, nierozzerwalność relacji małżeńskiej oraz płodność²⁴⁸.

²⁴⁵ Bieleń. *Duszpasterstwo rodzin we współczesnej Polsce* s. 267; por. Szewczyk. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne* s. 343.

²⁴⁶ P. Landwójtowicz. *Duszpasterskie poradnictwo małżeńskie w Polsce. Studium pastoralne*. Opole 2010 s. 259.

²⁴⁷ B. Mierzwiński. *Parafialna poradnia życia rodzinnego*. SMR s. 326-327; por. Pyżlak. *Recepcja przygotowania do małżeństwa w świetle badań narzeczonych* s. 161.

²⁴⁸ Por. HV 8-9. Landwójtowicz. *Duszpasterskie poradnictwo małżeńskie w Polsce. Studium pastoralne* s. 208-209, 310.

Kształtowaniu postawy dojrzałej miłości służy czystość. Chroni ona godności osoby, wprowadza harmonię i pokój, uzdalnia do panowania nad sobą (LP 17-18). Sprzyja szacunkowi mężczyzny i kobiety, uzdalnia do współczucia, wyrozumiałości, tolerancji i wielkoduszności. Czystość kształtuje ducha ofiarności, niezbędnej w realizacji miłości oraz uwalnia miłość z egoizmu i agresywności (LP 16, 31). Czystość uzdalnia do miłości Boga i służby bliźniemu oraz warunkuje pełną realizację miłości małżeńskiej²⁴⁹. Zachowanie czystości jest cnotą wymagającą pewnego wysiłku, a jednocześnie stanowi dar Ducha Świętego, o który należy się modlić²⁵⁰. Wychowanie do czystości przedmałżeńskiej i małżeńskiej jest pilnym zadaniem duszpasterskim (SPMR 102).

W poradnictwie należy umacniać świadomość wartości sakramentu małżeństwa w pracy z młodzieżą, narzeczonymi i małżonkami, oraz ukazywać małżeństwo ochrzczonych jako wszczepienie w relację Chrystusa do Kościoła i skuteczny znak Jego łaski. Pozwoli to małżonkom wydobywać i ożywiać ten dar. Cenne jest też uwzględnianie dynamiczności sakramentu małżeństwa, dokonującej się w codziennym życiu małżonków²⁵¹. Z tego względu ważne jest ukazywanie realizacji małżeństwa sakramentalnego w łączności z życiem sakramentalnym Kościoła, zwłaszcza z sakramentami Eucharystii i pojednania oraz modlitwą (por. FC 57-59).

Niezbędne jest kształtowanie postawy i umiejętności dialogu małżonków, służącego miłości. Ich komunikacja międzyosobowa jest wyrazem umiejętności wzajemnego obdarowania i przyjmowania siebie²⁵². Pomocne w porozumieniu jest kształtowanie przekonania, że każda forma obdarowania sobą musi łączyć się z szacunkiem oraz adekwatną odpowiedzią drugiej osoby w formie obdarowania. Istotnym zakłóceniem możliwości porozumienia jest jednostronna ofiarność i poświęcenie²⁵³. Na bazie postawy wzajemnego obdarowania można doskonalić komunikację, a także rozpoznawać i eliminować wszelkie formy manipulacji²⁵⁴. Poprawie komunikacji małżeńskiej służy dążenie małżonków do dojrzałości, nabywanie postawy empatii, otwartości, zaufania i akceptacji²⁵⁵.

²⁴⁹ Jan Paweł II. *Homilia wygłoszona podczas Mszy św. w Sandomierzu (12.06.1999)*. W: „Zwiastowanie” 8:1999 s. 109-114.

²⁵⁰ Por. KKK 2345; LP 21.

²⁵¹ Por. tamże s. 259-261. Prezentowanie nauczania *Pisma Świętego* na temat małżeństwa oraz podkreślanie ważności małżeństwa i znaczenia pielęgnowania więzi i oddania małżonków zalicza się do istotnych działań prewencyjnych, które powinny być obecne we wspólnotach kościelnych. Collins. *Poradnictwo chrześcijańskie* s. 547.

²⁵² Landwójtowicz. *Duszpasterskie poradnictwo małżeńskie w Polsce* s. 262-263, 311.

²⁵³ Tamże s. 310-311.

²⁵⁴ Tamże s. 311. Uprzedzające nauczanie zasad komunikacji i rozwiązywania konfliktów jest także skutecznym działaniem prewencyjnym. Collins. *Poradnictwo chrześcijańskie* s. 547-548.

²⁵⁵ Por. Landwójtowicz. *Duszpasterskie poradnictwo małżeńskie w Polsce* s. 211-212.

Poradnictwo winno pomóc małżonkom spozstrzegać małżeństwo jako domowy Kościół, w którym Bóg jest obecny pośród nich. Kapłaństwo powszechne małżonków realizuje się także w składaniu duchowych ofiar dnia codziennego. Dyspozycja ta świadczy o dojrzałości małżonków, a problemy ze zrozumieniem wartości ofiary na rzecz dobra wspólnego utrudniają wspólne życie²⁵⁶.

Uwrażliwianie na godność człowieka

Drugim zadaniem poradnictwa parafialnego jest uwrażliwianie na godność każdego człowieka, od chwili poczęcia do naturalnej śmierci (DDR 39). Osoba ludzka domaga się bezwzględnego szacunku i traktowania zawsze jako celu działania, a nie jako jego środka lub przedmiotu. Tylko miłość jest właściwym i pełnowartościowym odniesieniem do osoby²⁵⁷, która posiada bezgraniczną wartość, gdyż stanowi obraz Boga i jest przez Niego kochana. Dusza rozumna każdego człowieka została bezpośrednio stworzona przez Boga. Osobę cechują: jedyność i niepowtarzalność, duchowa natura, autonomia i wolność²⁵⁸, stanowiące podstawę godności osoby, która ma charakter ontyczny i neutracalny. Godność człowieka jest głównym i absolutnym kryterium szacunku wobec osoby, niezależnym od jakiegokolwiek autorytetu ludzkiego (por. RLP 15). Nietykalskość osoby, odzwierciedlająca nietykalskość samego Boga, wyraża się przede wszystkim w nietykalskości ludzkiego życia (ChL 38).

Życie ludzkie jest święte i pozostaje na zawsze w specjalnym odniesieniu do Stwórcy, jedyne go swego celu. Sam Bóg jest Panem życia od jego początku aż do końca²⁵⁹. Prawo do życia ma charakter bezwzględny i przysługuje człowiekowi we wszystkich fazach rozwoju, od poczęcia do naturalnej śmierci, bez względu na stan zdrowia i inne warunki życiowe (ChL 38). Osobie ludzkiej od chwili poczęcia należy się bezwarunkowy szacunek, który domaga się traktowania jako osoby i przyznania należnych jej praw²⁶⁰. Świętość i nienaruszalność życia w każdej jego fazie lub kondycji domaga się troski o życie wszystkich. W tym duchu należy skutecznie towarzyszyć rodzącemu się życiu, zwłaszcza samotnym matkom decydującym się na urodzenie dziecka. Troską należy otoczyć także życie ludzi cierpiących i osamotnionych oraz bliskich śmierci (por. EV 87-88).

²⁵⁶ Tamże s. 263.

²⁵⁷ Por. K. Wojtyła. *Miłość i odpowiedzialność*. Lublin 1986 s. 30, 43.

²⁵⁸ DV 5; RLP 15.

²⁵⁹ KDK 24; DV 5. Nikt w żadnej sytuacji nie może rościć sobie prawa do bezpośredniego niszczenia niewinnej istoty ludzkiej. DV 5.

²⁶⁰ DV I, 1. „Od momentu, w którym jajo zostaje zapłodnione, rozpoczyna się nowe życie, które nie jest życiem ojca lub matki, lecz nowej istoty ludzkiej rozwijającej się niezależnie od nich. Nie stałaby się ona nigdy istotą ludzką, jeśliby nią nie była od samego początku”. QAP cyt. za: DV I, 1.

Pracownicy poradnictwa małżeńskiego i rodzinnego, którzy kierują się chrześcijańskim szacunkiem wobec osoby, małżeństwa i płciowości, pełniący misję doradzania i prewencji, mogą oddać cenną przysługę rodzinom. Mogą pomóc małżonkom odkrywać sens życia i miłości oraz wspierać rodziny w wypełnianiu misji „sanktuarium życia” (EV 88).

Uwrażliwianie na godność każdego człowieka w poradnictwie dotyczy także traktowania osób korzystających z pomocy. Godność każdej osoby ludzkiej domaga się zapewnienia profesjonalnej pomocy i zagwarantowania optymalnych warunków jej udzielania. Uszanowanie wolności osoby ludzkiej oznacza udzielanie pomocy w granicach określonych przez dobro osoby korzystającej z pomocy oraz stawianie celów i udzielanie pomocy zgodnie z możliwościami pary małżeńskiej. Uszanowanie granic wolności osoby kształtuje podwaliny odpowiedzialności osoby za swoje decyzje życiowe²⁶¹.

Kształtowanie postaw prorodzinnych

Zadaniem poradnictwa parafialnego jest kształtowanie postaw prorodzinnych (DDR 39). Życie w rodzinie jest pierwszym wyrazem natury społecznej człowieka. Rodzina bierze swój początek z małżeńskiej wspólnoty osób, mężczyzny i kobiety (LdR 7). Istniejąca dzięki przymierzowi małżeńskiemu rodzina w pełni urzeczywistnia się poprzez zrodzenie potomstwa. W ten sposób komuniam małżonków daje początek komunii rodzinnej. Rodzicielstwo jest potwierdzeniem miłości małżonków, a dzieci umacniają komunię rodziców. Jednakże zagrożeniem miłości małżeńskiej i rodzicielstwa jest egoizm, wynikający z grzeszności człowieka²⁶².

Dla małżonków rodzicielstwo jest darem i zadaniem. Powinni oni zwracać swoje myśli i serca do Boga, który jest źródłem wszelkiego rodzicielstwa, prosząc o otwartość serca, aby swoje rodzicielstwo zawsze traktowali jako dar Boży i aby odnawiało ono ich miłość (LdR 7).

Parafialne poradnictwo rodzinne winno kształtować postawy prorodzinne najpierw u młodzieży i narzeczonych²⁶³. Zdecydowana większość młodzieży docenia wartość rodziny i dostrzega związek udanego małżeństwa z posiadaniem dzieci²⁶⁴. Jednak duży odsetek młodzieży prezentuje postawy egoistyczne i materialistyczne²⁶⁵. Narzeczeni dość często mają trudności z otwartością na ważne

²⁶¹ Landwójtowicz. *Duszpasterskie poradnictwo małżeńskie w Polsce* s. 210.

²⁶² LdR 7; por. FC 69.

²⁶³ Mierzwiński. *Parafialna poradnia życia rodzinnego* s. 326.

²⁶⁴ Warto zauważyć, że takie postawy pozytywnie korelują z religijnością młodzieży. L. Dyczewski. *Wyobrażenia młodzieży o małżeństwie i rodzinie pomiędzy tradycją a nowoczesnością*. Lublin 2009 s. 83-89.

²⁶⁵ Por. K. Pawlina. *Młodzież szkolna o swoich problemach*. Warszawa 2010 s. 37-43.

wartości życia rodzinnego i wymagają pomocy w kształtowaniu postaw prorodzinnych²⁶⁶.

Obowiązujące w przygotowaniu bezpośrednim do małżeństwa spotkania narzeczonych w poradni rodzinnej mają na celu kształtowanie i umacnianie postaw prorodzinnych narzeczonych, a także pozytywne ukazanie możliwości korzystania z poradni podczas trwania małżeństwa²⁶⁷. Małżonkowie mogą także, z pomocą doradców, odkrywać na nowo sens życia i miłości na drodze swego powołania i dojrzewać w postawach prorodzinnych (por. EV 88).

Nauczanie zasad odpowiedzialnego rodzicielstwa

Kolejnym zadaniem poradnictwa parafialnego jest nauczanie zasad odpowiedzialnego rodzicielstwa, w tym metod rozpoznawania płodności. Służy ono miłości małżeńskiej i zachowaniu we współżyciu małżeńskim nierozdzielonego związku jedności i płodności (por. DDR 39). Zadanie to stanęło u początków i stanowiło główny motyw tworzenia parafialnych poradni rodzinnych w Polsce w ostatnich dziesięcioleciach²⁶⁸. Realizacja tego zadania przez poradnie parafialne wychodzi naprzeciw wymogom przygotowania narzeczonych do sakramentu małżeństwa oraz pomaga małżonkom w podjęciu odpowiedzialnego rodzicielstwa (DDR 31).

Odpowiedzialne rodzicielstwo domaga się prawego sumienia małżonków i uznania swoich obowiązków wobec Boga, wobec siebie samych, rodziny i spo-

²⁶⁶ Według badań przeprowadzonych przez A. Dziobę w 2006 roku 74,4% narzeczonych jest przekonanych o potrzebie otwartości małżonków na przekazywanie życia, 73,2% badanych traktuje przekazywanie życia jako dobro rodziny, a 60,0% uważa je za współpracę z Bogiem. Około połowa narzeczonych dostrzega znaczenie czystości narzeczeńskiej, a mniej niż 20,0% badanych dostrzega negatywne dla małżeństwa i rodziny skutki współżycia przedmałżeńskiego. Ponad połowa narzeczonych nie dostrzega negatywnych skutków i zagrożenia dla rodziny ze strony wolnych związków i małżeństw na próbę. Ponad 40,0% badanych dopuszcza stosunek przerywany, około 30,0% dopuszcza antykoncepcję mechaniczną i hormonalną, a niektórzy także aborcję (7,2%) i stosowanie środków wczesnoporonnych (6,2%). Ponad połowa narzeczonych nie dostrzega negatywnych skutków stosowania antykoncepcji przez małżonków. 30,2% badanych dopuszcza sztuczne zapłodnienie *in vitro*. Tylko 35,6% badanych jest przekonanych, że posiadanie liczniejszego potomstwa jest znakiem błogosławieństwa Bożego. Ponadto spory odsetek narzeczonych nie docenia istotnych wartości życia rodzinnego. Por. Dzioba. *Narzeczeni wobec ludzkiej płodności. Studium pastoralne* s. 107-167, 304, 309.

²⁶⁷ DDR 31. Według G. Collinsa poradnictwo przedmałżeńskie ma charakter prewencyjny. Jest mało prawdopodobne, że para, która nie chce uczestniczyć w poradach przedmałżeńskich, zwróci się do doradcy, gdy pojawią się pierwsze sygnały problemów małżeńskich. Dlatego mądre jest stawianie przez duchownych wymagania, aby pary, które pragną się pobrać, uczestniczyły najpierw w obowiązkowych poradach przedmałżeńskich. Collins. *Poradnictwo chrześcijańskie* s. 511.

²⁶⁸ Szewczyk. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne* s. 343; Sujak. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne* s. 20.

łączeństwa. Oznacza znajomość i poszanowanie procesów biologicznych ludzkiej płodności oraz konieczność opanowania popędów i namiętności przez rozum i wolę. Odpowiedzialni rodzice winni kierować się roztropnym namysłem i wielkodusznością w przyjmowaniu potomstwa, z uwzględnieniem warunków fizycznych, ekonomicznych, psychologicznych i społecznych. Dla ważnych przyczyn małżonkowie mogą postanowić okresowo lub na czas nieokreślony unikać zrodzenia kolejnego dziecka, jednak zawsze przy poszanowaniu nakazów moralnych (HV 10).

Istotnym kryterium moralnym współżycia małżeńskiego jest nierozdzielność podwójnej funkcji zjednoczenia małżeńskiego, które powinno zawsze oznaczać jedność małżonków i rodzicielstwo (por. HV 12). Człowiekowi nie wolno samowolnie zrywać tego nierozzerwalnego związku (FC 32). „Dwa aspekty zjednoczenia małżeńskiego: jednoczący i prokreacyjny nie mogą być rozdzielone w sposób sztuczny bez naruszenia wewnętrznej prawdy samego aktu” (LdR 12).

Mężczyzna i kobieta w zjednoczeniu małżeńskim wyrażają bycie dla siebie wzajemnie darem i doświadczają osobowego spotkania. Dlatego małżonkowie powinni w pełni siebie darować i w pełni przyjąć drugą osobę, we wszystkich jej wymiarach, wraz z jej płodnością. Ich osobowe zjednoczenie łączy się z potrójną odpowiedzialnością: za swoje osobowe czyny, za dar współmałżonka złączonego przymierzem małżeńskim oraz za dar życia, które może zostać wzbudzone. Zjednoczenie małżonków w akcie miłości jest momentem, gdzie stają się oni rodzicami (LdR 12).

Poszanowanie zasad moralnych we współżyciu małżeńskim polega na uwzględnianiu naturalnej cykliczności okresów rozrodczych. Małżonkom wolno regulować liczbę poczęć i dla słuszych powodów wprowadzać przerwy między urodzeniami poprzez podejmowanie stosunków małżeńskich w okresach niepłodności²⁶⁹. Wybór rytmu naturalnego łączy się z panowaniem nad sobą, akceptacją kobiety i jej płodności, postawą dialogu, wspólnym poszanowaniem i odpowiedzialnością. Wybór ten jest wyrazem szacunku dla duchowego i cielesnego charakteru komunii małżeńskiej. Szacunek ten umożliwia zachowanie czystości małżeńskiej, która chroni osoby przed ich używaniem, miłość małżeńską przed egoizmem i agresywnością, sprzyja trosce o współmałżonka i budzi do niego szacunek oraz umożliwia głębszy i skuteczniejszy wpływ wychowawczy na potomstwo²⁷⁰.

Natomiast uciekanie się małżonków do środków i działań antykoncepcyjnych powoduje wykluczanie wymiaru prokreacyjnego aktu małżeńskiego. W ten sposób małżonkowie dokonują zerwania podwójnego znaczenia zjednoczenia małżeńskiego. Małżonkowie stawiają się wówczas w roli sędziów zamysłu Boże-

²⁶⁹ HV 18; por. FC 32-33.

²⁷⁰ HV 21; FC 32-33; LP 21.

go, manipulują i poniżają osobę własną i współmałżonka oraz ludzką płciowość. Fałszują także wartość całkowitego daru z siebie i wewnętrzną prawdę miłości małżeńskiej (FC 32).

Zdarza się także, iż małżonkowie przeżywający trudności z płodnością, kierują się nieuprawnionym dążeniem do posiadania potomstwa i zmierzają do jego poczęcia w sposób sztuczny, poza miłosnym zjednoczeniem płciowym małżonków²⁷¹. Poprzez sztuczną prokreację oddzielają wymiar jednoczący i prokreacyjny życia małżeńskiego (LP 32). Odrywają rodzicielstwo od aktu małżeńskiego i odbierają dziecku prawo do poczęcia w sposób naturalny, w akcie miłości rodziców²⁷².

Narzeczeni, przygotowujący się do zawarcia sakramentu małżeństwa, nie zawsze rozumieją istotę odpowiedzialnego rodzicielstwa i respektują nauczanie Kościoła na temat planowania poczęć²⁷³. Często nie są przekonani o nierozzerwalnym związku miłości z przekazywaniem życia w małżeństwie oraz nie dostrzegają zalet stosowania metod NPR lub skupiają się na trudnościach związanych z ich nauką i stosowaniem²⁷⁴. Zainteresowanie narzeczonych nauczaniem metod rozpoznawania płodności, jak również dostrzegane braki w rozumieniu i recepcji nauczania Kościoła podkreślają potrzebę solidnego przygotowania narzeczonych w poradni rodzinnej (por. EV 88). W czasie spotkań powinni uczyć się odpowiedzialności za wzajemną miłość i przekazywanie życia, poznać niedopuszczalność i szkodliwość antykoncepcji, środków poronnych i sztucznych zapłodnień oraz metody naturalnego rozpoznawania płodności, a także uczyć się obserwacji objawów płodności i ich interpretacji (DDR 31).

Dzieło wychowania do odpowiedzialnego rodzicielstwa obejmuje również małżonków. Poradnictwo małżeńsko-rodzinne może pomóc małżonkom przyjąć wezwanie Boże i wielkodusznie realizować własne rodzicielstwo, zachowując zawsze postawę służby życiu. W poradni małżonkowie mogą uczyć się stosować naturalne metody rozpoznawania płodności (por. EV 97). Pomoc doradcy jest niezbędna zwłaszcza małżonkom, którzy u początków małżeństwa dopuścili się

²⁷¹ Por. DV 5, II.8; RLP 15.

²⁷² DV II.6; RLP 15.

²⁷³ W świetle badań przeprowadzonych przez A. Dziobę rozumienie odpowiedzialnego rodzicielstwa u narzeczonych pozostawia sporo do życzenia. 60,4% narzeczonych deklaruje uwzględnianie sumienia ukształtowanego zgodnie z prawem Bożym w planowaniu poczęć, 59,2% badanych łączy odpowiedzialne rodzicielstwo z wielkodusznością i ofiarnością w zrodzeniu i wychowaniu potomstwa, 56,6% badanych łączy odpowiedzialne rodzicielstwo z uznaniem swoich obowiązków wobec Boga i taki sam odsetek łączy je ze znajomością praw biologicznych płodności, a 51,0% łączy je z panowaniem nad popędem seksualnym. Ponadto tylko ponad połowa (64,0%) badanych stwierdza, że w czasie katechez przedmałżeńskich zapoznało się z problematyką miłości i przekazywania życia. Natomiast prawie 70,0% narzeczonych dostrzega potrzebę nauczania metod NPR podczas przygotowania do sakramentu małżeństwa. Dzioba. *Narzeczeni wobec ludzkiej płodności. Studium pastoralne* s. 167-172, 188-190, 196-198.

²⁷⁴ Por. tamże s. 198-205, 300.

zaniedbań w poznawaniu i szacunku dla własnej płodności²⁷⁵. Zarówno narzeczonych, jak również małżonków należy zachęcać do korzystania z poradni, służącej odpowiedzialnemu rodzicielstwu. Najlepszą zachętą jest jednak prezentowany poziom merytoryczny poradnictwa oraz jakość funkcjonowania poradni parafialnej.

Ukazywanie roli obecności rodziców w wychowaniu

Zadaniem poradni rodzinnych jest ukazywanie potrzeby pełnego miłości towarzyszenia dziecku od poczęcia (DDR 39). Sobór Watykański II podkreśla, że rodzice, ponieważ dali życie dzieciom, obowiązani są do wychowania potomstwa. Wychowanie rodziców posiada wielką wagę i jego brak jest trudny do zastąpienia (DWCh 3). Rodzinie człowiek zawdzięcza swoje człowieczeństwo. Dlatego jeśli „w przyszłości na świat oraz we wchodzeniu w świat człowiekowi brakuje rodziny, to jest to zawsze wyłom i brak nad wyraz niepokojący i bolesny, który potem ciąży nad całym życiem”²⁷⁶. Wzajemna miłość i duchowa więź małżonków oraz obecność i troskliwe współdziałanie rodziców w wychowaniu dzieci są warunkiem kształtowania pełnego człowieczeństwa. Z tego względu istotne znaczenie odgrywają zarówno obecność i opieka matki, jak i czynna obecność ojca (por. KDK 52). Bóg daje małżonkom przywilej, odpowiedzialność i łaskę pomocy dzieciom w ich ludzkim i chrześcijańskim wzrastaniu. Rodzice mają dawać przykład i kierować wychowaniem dziecka na kolejnych etapach jego życia²⁷⁷.

Poradnictwo rodzinne daje możliwość kształtowania postaw wychowawczych małżonków i wspierania ich w zadaniach rodzicielskich. Jest to szczególnie ważne obecnie, gdy trwałość rodziny jest zagrożona i często występuje brak obecności jednego lub obojga rodziców w wychowaniu. Ponadto niekorzystne sytuacje wychowawcze pojawiają się także wskutek czasowej nieobecności rodziców, powodowanej wyjazdem zarobkowym. Poradnictwo małżeńsko-rodzinne może pomóc rodzicom uświadomić sobie potrzebę ich obecności i miłości, zrozumieć istniejące relacje i zachowania. Może także pomóc przeciwdziałać skutkom braków i zaniedbań obecności wychowawczej rodziców.

Pomoc małżonkom i rodzinom w trudnościach

Zadaniem często realizowanym w poradniach parafialnych jest pomoc w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych i problemów wychowawczych (DDR 39).

²⁷⁵ Por. Sujak. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne* s. 20.

²⁷⁶ LdR 2. Więzy i komunikacja rodziców z dzieckiem powinny rozpocząć się i rozwijać już w okresie prenatalnym. Zob. Kornas-Biela. *Wokół początku życia ludzkiego* s. 90-111; J. Goleń, K. Urbańczyk. *Więzy matki z dzieckiem w okresie prenatalnym*. „Życie i płodność” nr 1:2011 s. 95-114.

²⁷⁷ FC 38; LP 37, 59-111.

Problemów małżeńskich i rodzinnych nie można lekceważyć, gdyż w ich rezultacie może pojawić się zagubienie i brak nadziei, wycofanie emocjonalne, porzucenie, separacja lub rozwód²⁷⁸. Pomoc małżeństwu i rodzinie w sytuacjach konfliktowych i kryzysowych oraz problemach wychowawczych może wymagać także pomocy indywidualnej²⁷⁹.

Wśród przyczyn problemów małżeńskich wymienia się złą komunikację, zbyt małą lub nadmierną bliskość w relacji małżeńskiej, napięcia interpersonalne, presję zewnętrzną ze strony innych osób oraz rutynę. Napięcia interpersonalne powstają najczęściej z powodu pożycia seksualnego, pełnienia ról w małżeństwie, braku elastyczności, odmiennych systemów wartości i walki o władzę, finansów, stosunku do religii, a także różnic charakteru²⁸⁰. Do przyczyn sytuacji konfliktowych należą także nawyki z rodzin pochodzenia oraz ambicje małżonków²⁸¹. Problemy wychowawcze często występują w okresach przełomowych, jak dojrzewanie i wchodzenie dzieci w samodzielne życie²⁸².

Poradnictwo małżeńsko-rodzinne winno ukazywać wartość i godność wspólnoty małżeńskiej w perspektywie wspólnoty Osób Boskich oraz wspierać i uzdalniać małżonków, aby sprościli tworzeniu wspólnoty w perspektywie doczesnej i zbawczej. Służy temu całościowe ujmowanie wspólnoty małżeńskiej, wyrażające się w trosce o jedność, przy zapewnieniu równości osób oraz poznawaniu problemów i przeżyć każdej z osób z ich perspektywy. Stwarza to małżonkom poczucie bezpieczeństwa i zrozumienia oraz pozwala dostrzec, gdzie pragnienie dobra dla drugiej osoby uległo zachwianiu. Perspektywa ta pozwala odnaleźć na nowo miłość, jako moc scalającą i przywracającą człowieka wspólnocie małżeńskiej i rodzinnej. Otwarcie się małżonków na Boga i Jego miłość oraz głębsze zjednoczenie z Nim posiada wymiar profilaktyczny i integrujący. Spojrzenie z tej perspektywy pozwala przekraczać wymiar wydarzeń doczesnych, niesie potencjał optymizmu oraz pozwala odnaleźć siły do podejmowania dalszego rozwoju²⁸³.

Dzięki poradnictwu małżonkowie doświadczający własnych ograniczeń, kryzysu lub cierpienia mogą odnaleźć w Bogu siły do ponownego rozpoczęcia, zawierzenia sobie nawzajem oraz przekroczenia ludzkich ograniczeń i wyobrażeń. Poradnictwo małżeńsko-rodzinne może pomóc małżonkom uświadomić sobie, że człowiek nigdy nie jest pozostawiony przez Boga samemu sobie. Dzięki temu mogą oni w kryzysach dostrzec możliwości rozwojowe. Rolą poradnictwa jest

²⁷⁸ Por. Collins. *Poradnictwo chrześcijańskie* s. 538-539.

²⁷⁹ Sujak. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne* s. 20-21; por. E. Kennedy, S.C. Charles. *Jak pomagać dobrą radą*. Kraków 2010 s. 376-377.

²⁸⁰ Por. Collins. *Poradnictwo chrześcijańskie* s. 532-538.

²⁸¹ Szewczyk. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne* s. 343.

²⁸² Tamże s. 343; por. I. Namysłowska. *Terapia rodzin*. Warszawa 1997 s. 22.

²⁸³ Por. Landwójtowicz. *Duszpasterskie poradnictwo małżeńskie w Polsce* s. 307-309; Collins. *Poradnictwo chrześcijańskie* s. 547.

udzielenie małżonkom wsparcia w wyprowadzeniu z kryzysu wniosków i doświadczenia dla rozwoju w przyszłości²⁸⁴.

Trudności małżonków korzystających z poradnictwa często nie dotyczą sfery racjonalnej. Ich zdolność dialogu oraz wprowadzenia racjonalnych rozwiązań jest nierzadko ograniczona wskutek czynników emocjonalnych²⁸⁵. Dlatego bezpośrednim celem oddziaływania doradczego jest doprowadzenie małżonków do uwolnienia od lęku, patologicznego poczucia winy i uczuć agresywnych oraz podjęcia wzajemnego kontaktu. Jest nim także pomoc w uwolnieniu się od wewnętrznych napięć, stereotypów zachowań i reakcji uczuciowych. Dzięki temu małżonkowie mogą stać się zdolni do realnej oceny własnej sytuacji i zrozumienia siebie. Mogą zyskać motywację do podjęcia świadomych działań na rzecz zmiany. Korzystanie z porad daje także możliwość wypracowania otwartej i jednoznacznej komunikacji, umiejętności asertywnych zachowań oraz samokontroli własnych zachowań agresywnych²⁸⁶.

Doradcy, posługujący w poradniach parafialnych, winni dysponować informacjami o możliwościach korzystania z poradni specjalistycznych i ośrodków terapii, a po rozeznaniu problemów i stwierdzeniu takiej potrzeby kierować osoby lub małżeństwa do specjalistów zajmujących się psychoterapią indywidualną, terapią małżeńską i rodzinną, terapią uzależnień, pomocą pedagogiczną lub prawną. Warto, aby doradcy rodzinni kierowali osoby lub małżeństwa na rekolekcje i spotkania poświęcone zagadnieniom małżeńskim oraz sytuacjom problemowym, w wymiarze osobistym i rodzinnym.

6.1.2. Wymagania stawiane doradcom życia rodzinnego

W poradniach małżeńsko-rodzinnych pracować mogą, odpowiednio przygotowani, doradcy życia rodzinnego (DDR 38). Pracownicy poradnictwa małżeńskiego i rodzinnego winni kierować się chrześcijańską wizją osoby, małżeństwa i płciowości. Wówczas pełniona przez nich misja doradzania i prewencji może oddać cenną przysługę wszystkim rodzinom (EV 88). Przygotowanie doradcy polega nie tylko na posiadaniu kwalifikacji zawodowych²⁸⁷. Powinien on posia-

²⁸⁴ Por. Landwójtowicz. *Duszpasterskie poradnictwo małżeńskie w Polsce* s. 309-310; Sujak. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne* s. 35.

²⁸⁵ Por. Kennedy, Charles. *Jak pomagać dobrą radą* s. 379-380.

²⁸⁶ Sujak. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne* s. 84-87; por. Landwójtowicz. *Duszpasterskie poradnictwo małżeńskie w Polsce* s. 311.

²⁸⁷ W sposób naturalny i oczywisty doradcze funkcje pełnią lekarze, psycholodzy, pedagodzy, prawnicy, duszpasterze, każdy w granicach swoich kompetencji. Wykształcenie i zawód psychologa daje pewne pierwszeństwo, jednak nie wystarcza do prowadzenia poradnictwa. Szczegółowe przygotowanie diagnostyczne psychologa może nie sprzyjać procesowi porady. Obserwacja proce-

dać przynajmniej średnie wykształcenie i odpowiednią wiedzę z zakresu psychologii i teologii małżeństwa oraz rodziny, odznaczać się umiejętnością nawiązywania kontaktów i współpracy z ludźmi, a także posiadać pogłębioną formację religijną²⁸⁸.

Istotne znaczenie posiadają takie cechy osobowości, jak: wyobraźnia psychologiczna, spostrzegawczość, dojrzałość uczuciowa (rozwinięta uczuciowość wyższa, zdolność do wglądu i wyrażania emocji oraz ich różnicowania i panowania nad nimi) oraz wolność od uprzedzeń i fanatyzmu, polegająca na tolerancji wobec innej niż własna hierarchii wartości²⁸⁹. Doradca powinien umieć zostawić odpowiedzialność za decyzje osobie korzystającej z porady, umieć słuchać, przyjmując postawę uznania i szacunku, wczuwającego zrozumienia, szczerości, a także mieć odwagę nie być doskonałym²⁹⁰.

Doradca powinien prawidłowo funkcjonować we własnym życiu rodzinnym i zawodowym²⁹¹. Stan cywilny i płeć doradcy posiada drugorzędne znaczenie. Dobrze, aby w poradni były zatrudnione osoby różnej płci. Jednak cenne i pilnie potrzebne jest podejmowanie zadań przewodników i doradców przez pary małżeńskie (por. HV 26). Doradcą może być osoba w wieku 25-60 lat²⁹².

Kształcenie osób świeckich do pracy w poradnictwie rodzinnym powinno odbywać się w diecezjach (por. FC 70), w zorganizowanym w tym celu Studium Życia Rodzinnego, przy wsparciu Akademickich Ośrodków Studiów nad Rodziną. Osoby te należy otaczać także systematyczną formacją religijną²⁹³. Podjęcie pracy doradcy w parafialnej poradni rodzinnej ma miejsce po odbyciu odpowiedniego przygotowania, udokumentowanym dyplomem (DDR 40). Doradcy podej-

su doradczego wykazuje niezależność rozwoju osobowego i stabilizacji małżeństwa od wyników badań psychologicznych lub psychiatrycznych. Psycholog, lekarz lub psychoterapeuta może być dobrym doradcą pod warunkiem, że skupia się przede wszystkim na dobru osoby i wspólnoty małżeńskiej oraz potrafi wznieść się ponad stwierdzone diagnostycznie niekorzystne rokowania. Sujak. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne* s. 32-35.

²⁸⁸ DDR 40. Brak ukończenia uczelni wyższej nie dyskwalifikuje doradcy, jeśli posiada on szczególne uzdolnienia. W Polsce sprawdziło się wiele doradczyń, m.in. z zawodem pielęgniarskim, położniczym, nauczycielskim. Sujak. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne* s. 33.

²⁸⁹ Tamże s. 32-33. Przeszkodę w pracy doradczej mogą stanowić takie cechy charakteru, jak: tendencja do dominacji nad innymi, nadmierna opiekuńczość i traktowanie własnych rozwiązań jako oczywistych i jedynie właściwych, lękliwość i niepewność w formułowaniu swego punktu widzenia, ambiwalencja uczuciowa, tendencja do utożsamiania się z rozmówcą i przeciwprzeniesienia. Tamże s. 33.

²⁹⁰ Tamże s. 37-56; por. B. Parysiewicz, A. Tomkiewicz. *Podstawowe sposoby prowadzenia poradnictwa małżeńsko-rodzinnego w parafii*. „Efektywne zarządzanie parafią” 12:2003 s. 3-5.

²⁹¹ Sujak. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne* s. 33.

²⁹² DDR 40. Niższy wiek niż 25 lat uważa się za ryzykowny dla funkcji doradcy. Sujak. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne* s. 34.

²⁹³ DDR 9; PŻMR 65. Szkolenie doradców stanowi jednocześnie selekcję pod kątem przydatności do podjęcia funkcji doradcy. Sujak. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne* s. 34.

mujący pracę w poradni rodzinnej powinni otrzymać misję kanoniczną biskupa diecezjalnego na wniosek diecezjalnego duszpasterza rodzin i diecezjalnego doradcy życia rodzinnego²⁹⁴. Zaangażowania doradcy w poradni parafialnej dokonuje ksiądz proboszcz (DDR 40).

6.1.3. Organizacja pracy parafialnej poradni rodzinnej

Parafialna poradnia rodzinna winna dysponować własnym lokalem znajdującym się w domu parafialnym. Dla zachowania anonimowości osób korzystających winna dysponować osobnym wejściem. Na jej drzwiach należy umieścić informacje o dniach, godzinach przyjęć i specjalizacji pracujących osób. Pomieszczenie powinno być urządzone estetycznie i funkcjonalnie w celu zapewnienia atmosfery spokoju i intymności dla prowadzenia rozmów²⁹⁵. W poradni powinny znajdować się materiały potrzebne do pracy doradcy oraz odpowiednio wyposażona biblioteka, dysponująca literaturą pomocniczą dla osób korzystających z poradni (por. DDR 41).

Frekwencja w rodzinnej poradni parafialnej zależy od częstotliwości dyżurów. Największą frekwencję uzyskuje, gdy jest czynna codziennie²⁹⁶. Powinna być otwarta w godzinach korzystnych dla danej parafii (DDR 41). Dyżury muszą być tak wyznaczone, aby mogły z nich skorzystać osoby pracujące zawodowo. Porady warto umawiać wcześniej telefonicznie, na konkretny dzień i godzinę, w niezbyt odległym terminie²⁹⁷.

Informacje o rozpoczynającej działalność parafialnej poradni rodzinnej należy podać w ogłoszeniach parafialnych. Za pozwoleniem proboszcza doradca rodzinny może po niedzielnej mszy świętej wygłosić konferencję na jej temat²⁹⁸. Informacja o dniach i godzinach jej funkcjonowania powinna być umieszczona w gablotach

²⁹⁴ Warunkiem odnowienia misji doradcy jest weryfikacja, prowadzona przez diecezjalny Wydział Duszpasterstwa Rodzin. DDR 40; Szewczyk. *Poradnictwo małżeńskie i rodzinne* s. 343.

²⁹⁵ DDR 41. Pomieszczenie powinno być szczelne akustycznie, aby zapewnić dyskrecję. Na wyposażenie poradni składają się: szafa zamykana na klucz (dla zabezpieczenia danych personalnych klientów), podręczna biblioteka oraz materiały dla klientów, biurko lub stolik dla doradcy, fotel, krzesła w dostatecznej liczbie, aby klient mógł wybrać sobie miejsce, łagodne oświetlenie, niepadające na rozmówcę, telefon. W pomieszczeniu powinien być umieszczony zegar, widoczny dla doradcy i klienta. Pomieszczenie powinno stwarzać wrażenie przytulności. Należy używać małych foteli tak rozstawionych, aby tworzyły kąt około 60 stopni. Tym samym rozmówcy swobodnie mogą nawiązywać kontakt wzrokowy, nie czując się do tego zmuszeni, tak jak wówczas, gdyby siedzieli naprzeciwko siebie. Wskazane jest, aby między doradcą a rozmówcą umieścić ławę, a nie biurko, aby nie tworzyły między nimi bariery. Parysiewicz, Tomkiewicz. *Podstawowe sposoby prowadzenia poradnictwa małżeńsko-rodzinnego w parafii* s. 2.

²⁹⁶ Tamże.

²⁹⁷ Tamże.

²⁹⁸ Tamże.

parafialnych i przy poradni, często też podawana w ogłoszeniach parafialnych. Dane dotyczące poradni warto przygotować i udostępnić na terenie parafii także w formie ulotek. Wskazane jest przypominanie o działalności parafialnej poradni rodzinnej podczas misji i rekolekcji oraz udostępnianie informacji o poradni spowiednikom (DDR 41). Skuteczną formą jest zamieszczanie informacji i kontaktów dotyczących poradni w gazetce parafialnej, na stronach internetowych parafii i diecezjalnego duszpasterstwa rodzin oraz w mediach lokalnych.

Czas udzielanej porady nie powinien przekraczać sześćdziesiąt minut, jednak przed upływem tego czasu może ją zakończyć tylko klient. Jeśli natomiast czas porady miałby zostać znacznie przekroczony, wówczas jej zakończenie należy do obowiązków doradcy. Ze względu na możliwości psychofizyczne doradcy nie należy przyjmować zbyt wielu klientów podczas jednego dyżuru. Zarówno doradca, jak i klient winni na czas porady wyłączyć telefony. Doradca w trakcie udzielania porady nie powinien umawiać następnych wizyt z innymi klientami ani prowadzić rozmów z osobami postronnymi²⁹⁹.

Doradcy posiadający kompetencje w zakresie nauk o rodzinie oraz formację apostołską są współpracownikami duszpasterzy w wychowaniu do wartości (por. EV 97). Dla parafii cenna jest współpraca między doradcą i kapłanami, a także doradcy z grupami i stowarzyszeniami młodzieży i dorosłych, funkcjonującymi na terenie parafii³⁰⁰. Doradcom brakuje często należytego wsparcia w realizacji powierzonej misji, a ich ofiarny wysiłek często jest niedoceniany (EV 97).

Zadania proboszcza w funkcjonowaniu parafialnej poradni rodzinnej

Parafia jest umiejscowieniem Kościoła, wspólnotą wiernych, domem braterskim i gościnnym. Jest głęboko włączona w ludzkie społeczności, solidarna z ich dążeniami i dramatami (ChL 26-27). Działalność ludzi świeckich w parafii jest konieczna, gdyż bez niej apostołstwo pasterzy nie może być w pełni skuteczne (ChL 27). Proboszcz, jako pasterz powierzonej wspólnoty w posłudze nauczania, uświęcania i kierowania, współpracuje także z wiernymi świeckimi i popiera ich udział w misji Kościoła³⁰¹. Powołuje parafialną poradnię rodzinną w porozumieniu z Wydziałem Duszpasterstwa Rodzin (DDR 38) oraz angażuje doradców (DDR 40).

Zadaniem proboszcza jest zabezpieczenie warunków materialnych pracy poradni. Do niego należy troska o doksztalcanie i formację doradców. W tym celu winien on interesować się warunkami ich pracy, wspierać radą, wysyłać na zjazdy organizowane dla nich przez diecezjalne duszpasterstwo rodzin lub

²⁹⁹ Tamże.

³⁰⁰ Tamże.

³⁰¹ Por. KPK, kan. 519, 529 § 2.

Radę Episkopatu do spraw Rodzin (DDR 42). Proboszcz jako odpowiedzialny za funkcjonowanie parafii, przy której działa parafialna poradnia rodzinna, powinien pokrywać koszty dokształcania i formacji doradców, związane z dojazdem i pobytem, jak też koszty materiałów szkoleniowych. Jego zadaniem jest zaopatrzenie biblioteki poradni (DDR 42) oraz przekazywanie informacji dotyczących działania parafialnej poradni rodzinnej (DDR 42).

Proboszcz parafii, zatroskany o wspólnotę, którą mu powierzono, rozumie pilną potrzebę przygotowania świeckich do apostołstwa³⁰². Zadaniem proboszcza jest poszukiwanie kandydatów do pracy w parafialnej poradni rodzinnej, mobilizowanie ich do podjęcia odpowiednich studiów oraz pomoc w odbyciu przygotowania i pogłębieniu formacji religijnej (por. DDR 42).

Do proboszcza należy stosowne wynagrodzenie doradcy zatrudnionego w rodzinnej poradni parafialnej. Jeśli poradnia służy większej liczbie parafii lub dekanatowi, za wynagrodzenie odpowiadają zainteresowani proboszczowie lub dziekan. Winni oni ustalić i zapewnić wynagrodzenie doradcom (DDR 42).

Parafialne poradnictwo rodzinne stanowi duszpasterską odpowiedź Kościoła na rosnące wyzwania czasów współczesnych. Wyzwania w dziedzinie wychowania do miłości oraz przygotowanie do życia małżeńskiego i rodzinnego domagają się pilnie rozwoju i umacniania sieci parafialnych poradni rodzinnych. Potrzebę tę nasila wpływ modeli społecznych, obcych chrześcijańskiej koncepcji płciowości i płodności, miłości narzeczęskiej i małżeńskiej oraz odpowiedzialnego rodzicielstwa. Warto dostrzec alarmujący charakter częstych trudności małżonków w realizacji powołania małżeńskiego, konfliktów i kryzysów zagrażających rozbięciem małżeństw. Poradnie parafialne prowadzone zgodnie z zaleceniami Kościoła mogą skutecznie pełnić rolę prewencyjną.

6.2. Specjalistyczne poradnie małżeńsko-rodzinne

Elżbieta Trubiłowicz

Troska o rodzinę była zawsze żywa w Kościele katolickim. W obecnych czasach, gdy rodziny doświadczają różnorodnych kryzysów, a definicja małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny jest podważana, wspieranie rodziny poprzez dzieła Kościoła jest szczególnie ważne. Formy duszpasterskiej opieki dla rodzin są wciąż wzbogacane i dostosowywane do aktualnych potrzeb. Początki takiej działalności w świecie miały miejsce w 1925 roku, gdy Anton Boisen zainicjował praktykę kliniczno-pastoralną w klinice psychiatrycznej w Stanach Zjednoczonych³⁰³.

³⁰² Por. DA 10; ChL 27.

³⁰³ R.C. Powell. *The Challenge to Our Seminaries – Worldwide. Guest Editorial. „Journal of Pastoral Care and Counseling”* 59 (4):2005 s. 318-321.